

شرقی که خواهان آزادی و دموکراسی بودند، رویه‌ای 'تدریجی' تر اتخاذ نمایند...»^۱
فیروزه میرمطهری

یادداشت‌ها:

۱. به نقل از: www.rferl.org . October 22, 2006.

۲. به نقل از سایت آرشیو امنیت ملی آمریکا
www.gwu.edu/~nsarchiv

۳. www.rferl.org . op.cit.,

۴. Ibid

مکتبو ۱۱۸

کدام یک از اهمیت و تأثیرگذاری و ماندگاری بیشتری برخوردارند، زیرا مشاهدات در بازار کتاب دال بر آن است که هر دو نوع کمابیش مخاطب و جایگاه دارند، گیرم یکی بیشتر و دیگری کمتر. هم کتاب‌های اقتصادی تألیفی جدی گرفته می‌شوند و ماندگارند و هم کتاب‌های ترجمه‌ای، هر دو البته اگر حرفی برای گفتن داشته باشند. حرف این‌جانه بر سر کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای بلکه دربارهٔ فقدان توازن میان مقالات اقتصادی تألیفی و ترجمه‌ای است.

اقتصادسیاسی تحول همه‌جانبه

مقالات اقتصادی تألیفی و ترجمه‌ای عمدتاً از مجرای نشریه‌های گوناگون عرضه می‌شوند. آن قدر که به میزان مخاطب و شدت تأثیرگذاری و طول دوره ماندگاری برمی‌گردد، چنین می‌نماید که به‌هیچ‌وجه نتوان میان مقالات تألیفی و مقالات ترجمه‌ای آن توازن را سراغ گرفت که میان کتاب‌های تألیفی و ترجمه‌ای برقرار است.

اعضای جامعه علمی اقتصاد برای عرضه محصولات فکری خویش در ایران از کانال‌های گوناگونی بهره می‌گیرند. خواه رسانه‌های گفتاری مثل کلاس درس و جلسه سخنرانی و کنفرانس و سمینار علمی و رادیو و تلویزیون، و خواه رسانه‌های نوشتاری مثل کتاب چه تألیفی و چه ترجمه‌ای و نشریات گوناگون چه ماهنامه و چه فصلنامه و غیره، که جملگی 'محمل' عرضه اندیشه‌ها و تبادل فکری هستند. حرف این‌جانه بر سر رسانه‌های گفتاری بلکه دربارهٔ رسانه‌های نوشتاری است.

با یک ارزیابی کلی شاید بتوان گفت در زمینه مسائل اقتصادی گرچه قوت و انسجام و کیفیت مقالات ترجمه‌ای احتمالاً از مقالات تألیفی بیشتر است، حالا احتمال ضعف زبان و کیفیت ترجمه مقالات ترجمه‌ای به کنار، مقالات تألیفی هم جدی‌تر گرفته می‌شوند، هم مخاطب بیشتری دارند، و هم ماندگارترند. این عدم توازن پیامدهای منفی بسیاری برای سطح فکری اعضای جامعه علمی اقتصاد در

کتاب‌های تألیفی به نحوی از اهمیت برخوردارند و کتاب‌های ترجمه‌ای به نحوی دیگر. هم دشوار است و هم بی‌فایده که ببینیم

ایران داشته است. امروزه بخش قابل توجهی از دستاوردها و یافته‌های جدید در دنیای اندیشه اقتصادی نه ضرورتاً از کانال رسانه کتاب بلکه از مجرای انتشار مقاله به تبادل گذاشته می‌شود. باین‌حال، ترجمه مقالات اقتصادی به زبان فارسی میان اعضای فارسی‌خوان جامعه علمی اقتصاد در ایران چندان جایگاهی ندارد. مقالات اقتصادی ترجمه‌ای، برخلاف کتاب‌های فارسی ترجمه‌ای، نه مخاطبان پرشماری دارند، نه تأثیرگذاری چندانی، و نه دوره ماندگاری طولانی‌ای، این از جدی‌ترین موانع تبادل اندیشه میان اقتصاددانان ایرانی و جامعه علمی جهانی است. حرف این‌جا نه بر سر تبیین این رابطه نامتوازن میان مقالات تألیفی و ترجمه‌ای بلکه در این باب است که چگونه می‌توان این رابطه را به گونه‌ای تغییر داد که مقالات ترجمه‌ای نیز جایگاهی درخور بیابند، آن‌هم از رهگذر نگاهی بس گذرا به تجربه نشریه اقتصادی نورسیده‌ای که در شماره نخست فقط حاوی مقالات ترجمه‌ای است: فصلنامه اقتصادسیاسی تحول همه‌جانبه.

کم نیستند نشریاتی که اکراه دارند از انتشار شماره‌ای که یکسره حاوی مقالات ترجمه‌ای باشد. در اولین شماره اقتصاد سیاسی تحول همه‌جانبه اما همه صفحه‌ها به مقاله‌های ترجمه‌ای اختصاص یافته است. هفت مقاله از اقتصاددانان مشهوری چون هایک، اوانز، نورث و آدلمن بدنه اصلی شماره را تشکیل می‌دهد.

نظر به عدم توازن که میان مقالات تألیفی و ترجمه‌ای به لحاظ میزان مخاطب و شدت تأثیرگذاری و دوره ماندگاری وجود دارد، به نظر می‌رسد بتوان انتظار داشت انتشار منظم اقتصاد سیاسی تحول همه‌جانبه منجر به شکل‌گیری جایگاهی مستحکم برای انتشار ترجمه مقاله‌های اقتصادی ارزشمند در رسانه‌های نوشتاری جامعه علمی اقتصاد در ایران شود، ترجمه مقاله‌هایی که چه‌بسا به سهم خود در کاستن از شکاف موجود میان سطح جامعه علمی اقتصاد در ایران و جهان مؤثر باشد. برای تحقق این منظور لازم است اقتصاد سیاسی تحول همه‌جانبه ضوابط حرفه‌ای را در این زمینه بیش از پیش رعایت کند.

چند مورد محض نمونه: اول، صرفاً انتشار ترجمه‌هایی که از کیفیت لازم برخوردارند، کاری بس دشوار در این آشفته‌بازار ترجمه در ایران، خاصه میان اقتصاددانان؛ دوم، انتخاب هدفمند و سیستماتیک مقالاتی که برای ترجمه برگزیده می‌شوند؛ سوم، پرهیز از کوتاه‌کردن و اقتباس نامنظم مقالات، از جمله احتراز از حذف کردن عناصر اصلی مقاله مثل پانوشت‌ها و کتابنامه و غیره؛ چهارم، رعایت برخی معیارهای حداقلی از قبیل تهیه فهرست کامل مطالب نشریه و یکسان‌سازی شیوه نگارش در کل صفحات و استفاده از شیوه‌ای واحد برای ضبط اسامی خاص در مقالات گوناگون و غیره. رعایت ضوابط حرفه‌ای در اقتصاد سیاسی تحول همه‌جانبه در تأسیس جایگاه و پناهگاهی برای انتشار مقالات اقتصادی ترجمه‌ای و اقبال بیش از پیش اهل حرفه و از این رهگذر کاستن از عدم توازن میان مقالات تألیفی و ترجمه‌ای بی‌تردید نقشی اساسی دارد.

محمد مالجو

۱۲۰ کهنکو

نظریه‌ها و توطئه‌ها^۱

اندک زمانی بعد از حمله اسرائیل به لبنان در ۱۴ ژوئیه امسال بسیاری از ناظران امر این ادعای اسرائیل و آمریکا را زیر سؤال بردند که سعی داشت لشکرکشی مزبور را تحت عنوان

واکنش به اقدام حزب‌الله در «ربودن» دو سرباز اسرائیلی در دو روز قبل، توجیه کند. نخست آنکه اسرائیل و حزب‌الله بیشتر نیز بدون اینکه به جنگ یکدیگر بروند، در مقام تبادل اسیر برآمده بودند. از سوی دیگر این لشکرکشی گسترده و «غیرمتناسب» با برجای گذاشتن بیش از ۱۸۰۰ کشته، ۴۰۰۰ مجروح، یک میلیون آواره و بمباران زیرساخت‌های غیرنظامی، جاده‌ها، خانه‌ها، پل‌ها، نیروگاه‌ها و فرودگاه‌ها با یک واکنش «عادی» در قبال این آدم‌ربایی کوچکترین تناسبی نداشت. و بالاخره آنکه معمولاً کشورها در طی دو روز وارد جنگ نمی‌شوند؛ بر پا داشتن جنگ با اهداف روشن، مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و تدارک گسترده است. به عبارت دیگر همان‌گونه که سیمور هرش در مقاله‌ای در نیویورکر ۲۱ اوت ۲۰۰۶ نشان داد دولت اسرائیل از مدت‌ها پیش برای نابودی حزب‌الله و توان نظامی‌اش این لشکرکشی را در مشارکتی تنگاتنگ با امریکایی‌ها تدارک دیده بود. هدف آن بود که از این طریق هم خطری که اسرائیل را تهدید می‌کرد برطرف شود و هم در صورت حمله آمریکا به تأسیسات نظامی ایران از احتمال اقدامات تلافی حزب‌الله جلوگیری شود. در واقع اسرائیل فقط دنبال بهانه‌ای بود که حزب‌الله نیز با گروگانگیری دو سرباز اسرائیلی آن را فراهم کرد.